

6. Пушкин А. Сочинения: В 3 т.– Т. 1. Стихотворения; Сказки; Руслан и Людмила. Поэма.– М.: Худож. лит., 1985.
7. Микола Хвильовий. Новели, оповідання, „Повість про санаторійну зону”, „Вальдшнепи”. Роман. Поетичні твори. Памфлети // Підг. тексти, упоряд. і склала приміт. В. Агєєва; Ред. тому М. Жулинський.– К.: Наук. думка, 1995.
8. Чалый М. Юные годы Кулиша.– К., 1899.
9. Охріменко О. На орбіті світового письменства // Вітчизна.– 1989.– № 8.– С. 150–152.
10. Шандра В. Документи ЦДІА УРСР у м. Києві про П. О. Куліша // Арх. України.– 1989.– № 5 (217).– С. 20-26.
11. Студинський К. П. О. Куліш. Матеріали і розвідки. Ч. II // Зб. філол. секції наук. т-ва ім. Шевченка. Т. XXII (2) // За ред. К. Студинського.– Л., 1930. Накладом наук. т-ва ім. Шевченка; З друк. наук. т-ва ім. Шевченка.– С. III–IV, LXXV–LXXXIX.

УДК 809.1

Вікторія Приходько

КОЛЬОРОПОЗНАЧЕННЯ В АНГЛОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ „ЛІСОВОЇ ПІСНІ” ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Розглядаються проблеми мовної інтерпретації кольору в англomовному перекладі „Лісової пісні” Лесі Українки. Акцентується увага на трудношах перекладу національно-характеристичних кольоропозначень.

Ключові слова: кольоропозначення, інтерпретація, переклад, національна ідентичність, конотація.

Prikhod'ko V. Koleropoznachennya in English-Language Translation of Forest Song of Lesi Ukrainian. The problems of linguistic interpretation of colour in English translation of Lesia Ukrainka's "Forest Song" are examined. Difficulties of the translation of national specific names of colour are analysed.

Key words: name of colour, interpretation, translation, national identity, connotation.

Питання відмінностей кольоропозначень у різних мовах залишається досить актуальним. Про те, що різні мови по-різному „бачать” певні кольори, говорив ще О. Потебня: „Ми можемо порівняти душі різних народів із водомірами, які по-різному розподіляють струмінь сприймань, що протікають крізь них. Візьмімо, наприклад, враження

зору. Без сумніву, кожен народ одержує однакові кольорові враження, а проте в кількості назв ми побачимо величезну різницю” [1, 238]. Окрім О. Потебні, мовну інтерпретацію кольору розглядали А. Василевич, Л. Самаріна, Р. Кісь, та ін. [3]. Усі дослідники акцентують увагу на тому, що відмінності в системі кольоропозначень різних мов обумовлені, насамперед, відмінностями природних умов проживання людей, носіїв цих мов, а також їх *психофізичними особливостями* (виділено мною – В. П.). Тобто більшість слів-кольоропозначень у різних мовах відображають не лише спектральний склад світла на певній території, а й несуть у собі національну специфіку світосприймання народу, його етноідентичність.

У різних мовних культурах присутні свої асоціативні уявлення про колір, які відображаються в мові метафоричними переносами значень, специфічними порівняннями, конотаціями тощо. Тому все це в поєднанні з авторською манерою письменника, з його власною палітрою кольорів і відтінків створює певні труднощі під час перекладу та сприймання кольоропозначень іншомовними реципієнтами.

Мета цієї розвідки – розглянути проблеми мовної інтерпретації кольору в англomовному перекладі „Лісової пісні” Лесі Українки, здійсненому Гледіс Еванс [2].

Кольорова насиченість драми-феєрії Лесі Українки „Лісова пісня” не є випадковою, адже основна дія розгортається у „старезному, густому, предковичному лісі”, а де ще, як не в природі, можна побачити різнобарв’я кольорів.

Словник кольоропозначень у „Лісової пісні” включає 45 прикметників, сім дієслів, три іменники, один дієприкметник. Природно, що найчастіше вживаються прикметники: *білий* – 28 разів, *чорний* – 14, *червоний* – 12, *зелений* – вісім, *сивий* – п’ять, *срібний* – п’ять, *жовтий* – чотири, *золотий* – чотири, *синій* – чотири, *перловий* – три, *блакитний* – два.

Кожне кольоропозначення в тексті-оригіналі представлено різними відтінками: *білий* – *білявий*, *блідий*, а також демінутиви *біленький*, *бліденький*; *червоний* – *бурячковий*, *темно-червоний*, *червонястий*, *пурпурний*, *багряний*; *зелений* – *яро-зелений*, *ясно-зелений*, *зелено-ярий*; *сивий* – *попелястий*, *ясно-сивий*, *сірий*, *перловий*, *срібний*; *синій* – *синьоокий*, *густо-синій*; *блакитний* – *ясно-блакитний*, *золото-блакитний*, *блідо-блакитний*; *золотий* – *золотистий*, *осіння прозо-*

лоть, жовтий – каламутно-жовтий, огнистий. Крім того, в першотворі зустрічаємо багато відтінків, ознак кольору без денотата: темний, тьмянний, непрозорий, матовий, барви мулу, гнилий, зоряний, яскравий, самоцвітний, блискучий.

У тексті-перекладі знаходимо такі кольоропозначення, що відповідають оригіналу:

Оригінал	Переклад
1	2
<i>Білий (біленький)</i> <i>Білявий</i> <i>Блідий (бліденький)</i>	<i>White, pretty, blond, shinning snowy</i> <i>Fair of skin</i> <i>Pale</i>
<i>Зелений</i> <i>Яро-зелений</i> <i>Ясно-зелений</i> <i>Зелено-ярий</i>	<i>Green, greenish</i> <i>Bright green</i> <i>Bright green</i> <i>Brightest green</i>
<i>Синій</i> <i>Синьоокий</i> <i>Густо-синій</i>	<i>Blue, bright blue</i> <i>With blue eyes</i> <i>Dark-blue</i>
<i>Блакитний</i> <i>Ясно-блакитний</i> <i>Золото-блакитний</i>	<i>Blue</i> <i>Bright blue</i> <i>Azure-golden</i>
<i>Жовтий</i> <i>Каламутно-жовтий</i>	<i>Yellow</i> <i>Dull yellow</i>
<i>Золотий</i> <i>Золотистий</i> <i>Осілля прозолоть</i>	<i>Golden</i> <i>Golden, of gold</i> <i>The gold of autumn</i>
<i>Червоний</i> <i>Червонястий</i> <i>Багряний</i> <i>Як жар червоний</i> <i>Бурячковий</i> <i>Темно-червоний</i> <i>Пурпурний</i>	<i>Red, fire red</i> <i>Red</i> <i>Crimson</i> <i>Like fire, like scarlet</i> <i>Dark red</i> <i>Dark red</i> <i>Purple</i>

<i>Сивий</i>	<i>Gray, gray-haired, grayish, ghost-gray</i>
<i>Сірий</i>	<i>Gray</i>
<i>Срібний</i>	<i>Silver</i>
<i>Ясно-сивий</i>	<i>Light gray</i>
<i>Попелястий</i>	<i>Ash-gray</i>
<i>Посивілий (від снігу)</i>	<i>Covered with snow</i>
<i>Перловий</i>	<i>Of pearls, pearly, with pearls</i>
<i>Чорний</i>	<i>Black, blackened</i>
<i>Рожевий</i>	<i>Pink, rosy</i>

1	2
<i>Яскравий</i>	<i>Bright</i>
<i>Зоряний</i>	<i>Of stars, starry</i>
<i>Блискучий</i>	<i>Sparkling</i>
<i>Прозорий</i>	<i>Transparent</i>
<i>Непрозорий</i>	<i>I cannot see through</i>
<i>Темний</i>	<i>Dark, gloomy, darkened</i>
<i>Огністий</i>	-
<i>Самоцвітний</i>	-
<i>Барви мулу</i>	<i>Brown silt in the depth</i>
<i>Гнилий</i>	<i>Lie here rotting</i>
<i>Квітчастий</i>	<i>Of flowers</i>

Як бачимо, перекладач застосовує прямий переклад кольоропозначень, тобто підбирає лексичні еквіваленти, зафіксовані у двомовному словнику, там, де ці слова є контекстуально-незалежними. Але якщо кольоропозначення належить до національно характеристичної лексики, Г. Еванс відступає від словникового варіанта і намагається, що є дуже важливим, не лише точно передати зміст слова чи словосполучення, а й зберегти його національний колорит. Так, перекладач досить удаło інтерпретує лексему *білий* відповідно до контексту та національного (фольклорного) забарвлення: *біле тіло* (тобто гарне, молоде) – *pretty body*; *біла голівонька* – *blond head*; *біле личко* – *shining face*; *біла галявина* – *snowy glade*. Однак у словосполученнях *білі груди* та *біла постать* у англomовному перекладі кольоропозначення відсутні, що не впливає на адекватність перекладу, хоча, певною мірою, змінює поетику змісту. Те ж саме спостерігаємо й під час відтворення демінутивів: не з вини перекладача (в англійській мові немає зменшено-пестливих суфіксів) знижується емоційність тексту. Незважаючи на відсутність в англійській мові різниці між кольорами *синій* і *блакитний*, Г. Еванс удаło підбирає їхні відтінки. Із метою експлікації змісту тексту застосовано описовий метод для перекладу таких кольоропозначень, як *барви мулу*, *гнилий*, *непрозорий*, *посивілий* (від снігу).

Окрім прикметників, у тексті-оригіналі досить часто кольоропозначеннями виступають дієслова, рідше – іменники: *зеленіти*, *почорніти*, *червоніти*, *біліти*, *рожевіти*, *синішати*, *біліти*, *зазолотіти*;

осіння прозолоть. У перекладі, як правило, заміни частин мови не відбувається також:

Оригінал	Переклад
Зеленіє Зазеленіла (рунь) Почорнів Червонів	<i>Is sprouting green</i> <i>Green the fields are growing</i> <i>Lay black</i> <i>Red as fire</i> (заміна частин мови: дієслово – прикметник з порівнянням)
Біліє Рожевіє Синішає Зазолотіли (квіти) Білють (таємниче)	<i>Turn whiter</i> <i>Turn a shy pink</i> <i>Grow more blue</i> <i>Golden water-lilies spread their petals</i> <i>Glow with a pale mysterious light</i>
Осіння прозолоть	<i>The gold of autumn</i>

Зауважимо, що перекладач зуміла передати емоційну насиченість та експресивність оригіналу в перекладі.

У „Лісовій пісні” зустрічаємо багато поетичних описів кольору, метафоричних переносів, оказіональних порівнянь, що найважче піддаються іншомовній інтерпретації.

Оригінал	Переклад
1. Узлісся наче повите ніжним зеленим серпанком [2, 38]. 2. Верховіття дерев поволочене зеленою барвою [2, 38]. 3. Міниться барвами [2, 16]. 4. Ясне намисто з кришталю грає і ряхтить усюди [2, 54]. 5. По білих снах рожевії гадки легенькі гаптували мережки, і мрії ткались золото-блакитні [2, 54]. 6. З озера, з туману, виринає біла жіноча постать, більше подібна до смуги мли, ніж до людини [2, 74]. 7. Не красні квітки вночі... тепер поснули барви... [2, 92]. 8. Місяць сховався за темну стіну лісу, темрява наплила на	1. <i>The edge of the forest is deep in fresh green grass</i> [2, 39]. 2. <i>Green leaves have opened on the tree tops</i> [2, 39]. 3. <i>Ripples with many colours</i> [2, 17]. 4. <i>With bright allure hang strings of crystals, gleaming everywhere</i> [2, 55]. 5. <i>And rosy thoughts fill all my dreaming, embroidering with garlands, lacy seeming, and weaving azure-golden patterns fair</i> [2, 55]. 6. <i>From the fog over the lake appears a White Figure, a woman's, but more like an apparition than a human being</i> [2, 75]. 7. <i>At night they're not beautiful – the bluebells all are sleeping</i> [2, 93].

прогалину, чорна, мов оксамитна [2, 106].	8. <i>The moon hides behind the dark wall of the forest; darkness floods the clearing, darkness as black as velvet</i> [2, 107].

Як бачимо, не завжди у перекладі точно передається поетика кольору, хоча адекватність збережено.

Отже, переклад кольоропозначень часто не може бути однозначним, тобто здійснюватися лише за допомогою двомовних словників, коли ця лексика належить до національно характеристичної, адже втрата її національної специфіки призведе до зміни естетичної, стилістичної, а іноді й семантичної інформації, що міститься в контексті оригіналу.

Література

1. Потебня А. Основы поэтики // Хрестоматия по истории рус. языкознания.– М., 1973.– 388 с.
2. Українка Л. Лісова пісня: Драма-феєрія / Перекл. з укр. Г. У. Еванс.– К., 1985.– 221 с.
3. Василевич А. П. Цветонаименования и проблемы перевода текста // Текст и пер.– М., 1988.– 165 с.; Самарина Л. В. Традиционная этническая культура и цвет // Этнограф. обозрение.– 1992.– № 2.; Кісь Р. Мова, думка і культурна реальність.– Л., 2002.– 304 с.

УДК 316.774:070.1.

Мирослава Шевчук

КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ТВОРЧОСТІ ПУБЛІЦИСТА НА ОСОБИСТІТЬ

У статті висвітлено одну з найважливіших проблем газетного медіуму — комунікативний вплив на світоглядну орієнтацію уявного читача. Здійснено соціопсихологічний та лінгвістичний аналіз моделей складових елементів комунікаційної ситуації на сторінках газетної періодики.

Ключові слова: комунікатор, комуніканти (реципієнти), ЗМІ, спілкування, медіум, аудиторія, маніпуляція, мовленнєва діяльність, повідомлення.

Shevchuk M. Communicative Aspects of Influencing of Creation of Publicist are on Personality. In this article was cleared up one of the most important problems of newspaper's medium – the communicative influence to the world outlook